

Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei, 1921-11-16, iš Miuncheno - į Berlyną

Rimka - geras, kas antrą dieną gaunu iš jo laišką.

*Vandai Daugirdaitei
Gartenhaus Noske,*

*Berlin, Moabit
Cuxhavener str. 15*

Rimka - geras, kas antrą dieną gaunu iš jo laišką. Jis irgi vienas - esam lygiomis.

Ar atmeni, kai vasarą kartą buvai atvažiavus į Kauną ir taip baisiai skaudu buvo[?] Rodos, ne veltui!

O, aš atsimenu troškimus ir svajones. Deja, kaip visa tai tolina ir kaip tai liūdna! Skaitau: „Kaip aš nusilaksčius, negaliu atsik[r]latyt nuo kompanijos“ - ir visa. Kaip aš liūdnas nebūsiu! Siela nerias į ūkanas, vien tik šešėlių beieško... O galėtų būt gera ir lengva - rudens ūkanoj galėtų siela taip skaisčiai melstis. Bet kam tai kalbėti! Ir taip keliai užnarplioti visi... O Tu! O Tu! [1]

B.
16-XI

Ar jau taip sunku parašyt, kaip tavo reikalai su univers.[?] [2]

KOMENTARAI

[1] „[...] [T]okio stiliaus laiškus gaudavau tada kone kasdien. B. S. buvo labai pastovus savo jausmuose, o tai buvo pačios jaunystės įkarštyje, išsiskyrimo ilgesy. Rodos, esu Jums kadaise rašiusi, kad pirmąjį pusmetį išvykus studijuoti Vokietijon, Balys ypač jautėsi vienas ir nelaimingas. Išsiskyrimas abiem buvo skaudus“ (Vandos Sruogienės laiškas Algiiui Samulioniui, iš Kanados – į Vilnių, 1981-06-27, l. 1r-v, in: *LLTI TS*). Balys Sruoga, slegiamas vienatvės, dažnai prisimindavo kartu su Vanda Daugirdaite Kaune praleistą ypatingą laiką: „Atsimena Kaunas, Nemunas, Vilijos pakrantės, Tu – šitiek saulės, šitiek spindulių, šitiek šilumos! Tokia tyli diena, tokia kaitri Saulė, tu taip arti! Juk visa tai ne sapnas, juk visa tai buvo – mano – mano! Ar aš sulauksiu kada kaitros, ar tu būsi kada arti, ar mūsų saulė bus kaitri, ar ir Tu, ir Saulė – ar būsite vėl kada mano – ką aš sapnuoju! Et – bet, jeigu aš dabar budėdamas sapnuot negalėčiau, tai aš ir gyvent negalėčiau! Ir man rodos, kad ne šiandie, tai rytoj vis viena turi būt šilta. Turi būt šilta! Ir dienos saulėtos – turi būt mano!“ (Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Miuncheno – į Berlyną, 1921-11-10, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 658, l. 1v); „O vakar buvo šventė – didelė-didelė – pilna Saulės. Ir aš vakar buvau už miesto – ten – atmeni – pagal Viliją. Buvo ir Kirša. Aš buvau nuėjęs į tą vietą, į Viliją, kur mes pernai buvom, kur buvo tiek daug saulės, kur mūsų dienos tokios lengvos buvo. Ilgai buvau saulėj. Pridėjau veidą prie smėlio. Užmerkiau akis – ilgai Tau dūmojau. Ir tuomet dūšioj taip lengva buvo. Ir taip nesinorėjo atsimerkti, aš bijojau pamatyti, kad Tavęs čia nėra, kad Tu esi toli toli nuo manęs. Aš buvau visas visas tavo, toks, kaip tu mane myli, kaip Tu nori, kad aš Tavo būčiau. Retai kada aš galiu taip Tavo būti! Ir taip bijojau akis praverti!“ (Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Kauno – į Būgius, 1921-05-22-23, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 459, l. 8r). Prieš išvykdamas studijuoti į Vokietiją, Balys Sruoga vietas, kuriose buvo kartu su mylimąja, anksčiau pavadino „šventavietėmis“ – jos ir liko atmintyje apšviestos saulės: „Arba sėdžiu vienas užsidaręs, arba valkiojuos nuleidęs galvą, paskendęs mintyse, lankydamas šventavietes, kur mes kartu gyvenome – ir daros dar labiau ilgu, dar labiau skaudu!“ (Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Kauno – į Būgius, po 1921-09-10, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 657, l. 4r). Svetimoje realybėje į tokias vietas sąmoningai grįždavo, nes ten atgydavo patirti išgyvenimai – buvimo kartu džiaugsmas, kurį vėliau vėl apniaukdavo ilgesys, praradimo skausmas, per menkas mylimosios dėmesys ir rūpestis bičiuliu (ypač laiko parašyti laišką stoka dėl atsiradusių svarbesnių pramogų, naujų draugų). Studijuodamas Maskvoje Balys Sruoga beveik kasdien rašydavo, panašiai ilgai laukdavo ir labai kankindavosi nesulaukęs bičiulės Valerijos Čiurlionytės laišku. Vienintelis Albinas Rimka iš Frankfurto prie Maino siųsdavo laiškus į Miuncheną Baliui Sruogai kur kas dažniau nei kiti kelionės į Vokietiją studijų draugai: „Tai nebuvo „dūšios draugas“, bet mūsų ištikimas bičiulis, patarėjas, bėdoj gelbėjęs ir nelaukęs už tai „dėkui““ (Vandos Sruogienės laiškas Algiiui Samulioniui, iš Čikagos – į Vilnių, 1989-10-03, l. 1r, in: *LLTI TS*).

[2] Frazė vertikaliai prirašyta kairiajame atvirlaiškio krašte.